

DELE AF FORMUERET – VINTEREKSAMEN 2015/16

Opgave nr. 1

Bent Berg ejede en ældre villa med tilhørende, fritstående carport. Da taget på både villaen og carporten trængte til at blive skiftet, ringede Bent den 3. august 2015 til Anders Agns taglæggerfirma. Da Anders var syg, fik Bent fat i Christian Carlsen, der var 17 år og i lære hos Anders. Bent og Christian drøftede de forskellige detaljer for arbejdernes udførelse, men pris og tidspunkt drøftede Bent og Christian ikke. Bent ønskede, at der blev indgået to aftaler: en aftale om villaen og en aftale om carporten. Med hensyn til carporten spurgte Bent, om det var muligt at få dette arbejde udført »sort«, det vil sige uden moms. Dette ønskede Christian ikke at tage stilling til. Den beslutning ville han overlade til Anders.

Den 4. august udregnede Christian på baggrund af telefonsamtalen en pris for arbejdet på villaen. Christian sendte straks en mail til Bent, hvori han henviste til telefonsamtalen, gengav de drøftede detaljer, angav prisen samt oplyste, at arbejdet ville blive udført den 3.-4. september. Christian satte Anders c.c. på sålydende mail:

»Jeg gør opmærksom på, at vi først har en aftale vedrørende villaen, når Anders bekræfter den. Vi vender tilbage vedrørende aftalen om carporten«.

Den 5. august svarede Bent pr. mail, at det var fint, og at han afventede nærmere for så vidt angik aftalen om carporten. Bent oplyste samtidig, at han ikke ønskede arbejdet på carporten udført, hvis det ikke kunne laves sort. Anders var c.c. på denne mail.

Den 6. august var Anders tilbage på arbejdet. Han læste såvel Christians mail til Bent som Bents svar. Da Christian ikke havde husket at vedlægge de standardvilkår, firmaet normalt benyttede i forbindelse med aftaler om taglægning, sendte Anders straks følgende mail til Bent:

»Hej Bent, tak for din mail. Idet jeg henviser til Christians mail af 4. august, bekræfter jeg aftalen vedrørende nyt tag på din villa. Christian glemte at sende dig en kopi af vores standardvilkår, så dem har jeg lige vedhæftet denne mail. Hilsen Anders«.

Standardvilkårene fyldte i alt en ½ A4-side og indeholdt i punkt 3.1 følgende passus:

»Uanset om der er fastsat en dato for arbejdets udførelse, er såvel taglæggeren som kunden berettiget til – uanset årsag – at ændre tidspunktet for arbejdets udførelse, så længe tidspunktet ikke bliver rykket med mere end 1 uge, og det sker med minimum 2 ugers varsel«.

Den 7. august ringede Anders til Bent og gav besked om, at arbejdet på carporten godt kunne udføres sort. Anders præciserede, at standardvilkårene, som Bent bekræftede at have modtaget dagen forinden, også var en del af denne aftale. De aftalte, at arbejdet på carporten skulle udføres den 10.-11. marts 2016, og Bent gav udtryk for, at han glædede sig til at få lavet taget dels på villaen, dels på carporten.

Den 10. august modtog Anders en henvendelse fra Dennis Damm. Dennis var ansvarlig for et omfattende, igangværende byggeri, hvor man desperat havde brug for en anden taglægger, da den ansvarlige taglægger var gået konkurs. Dennis spurgte derfor Anders, om han havde mulighed for at påtage sig opgaven. Arbejdet skulle udføres i perioden 24. august-4. september.

Anders henvendte sig derfor samme dag til Bent og oplyste med henvisning til standardvilkårenes punkt 3.1, at arbejdet på villaen i stedet ville blive udført den 7.-8. september. Bent fastholdt, at Anders var forpligtet til at udføre arbejdet på villaen den 3.-4. september, da han syntes, det var irriterende, at arbejdet skulle udskydes.

For så vidt angik arbejdet på carporten tilkendegav Anders, at han havde fortrudt sit tilsagn, da han ikke ønskede at udføre sort arbejde. Bent fastholdt, at Anders var forpligtet til at udføre dette arbejde sort, og præciserede endnu engang, at arbejdet ikke skulle udføres, hvis det ikke kunne laves sort.

Anders, der nu var sur, rettede henvendelse til sin juridiske rådgiver. Han ønskede at få oplyst, om han var bundet af de to aftaler med Bent. Dernæst ønskede han at få oplyst, om han ikke som minimum kunne påberåbe sig standardvilkårenes punkt 3.1 og udskyde arbejdet på villaen til den 7.-8. september.

Du anmodes om at give en begrundet stillingtagen til Anders' spørgsmål.

Løsningseksempel til opgave nr. 1

1. Taget på villaen

1.1. Er A bundet af aftalen?

Betingelsen for, at der foreligger et tilbud, er, at erklæringsgiveren har taget definitiv stilling. Der skal være tale om et løfte, der lægger bånd på afgiveren (Lærebogen s. 35). C's mail af 4. august er ikke et tilbud, der binder A.

For det første er C lærling. Stillingen som lærling medfører ikke for C hverken efter lov eller sædvane – fuldmagt til at afgive tilbud på A's vegne, jf. AFTL § 10, stk. 2. (Heller ikke reglerne om adfærdsfuldmagt kan føre til, at C kan forpligte A (Lærebogen s. 278 ff.)).

For det andet indeholder C's mail af 4. august en passus om, at aftale vedrørende villaen først er indgået, når A bekræfter den. Det følger således af mailens ordlyd, at der ikke foreligger et tilbud, som er bindende for A. B's mail af 5. august er derimod et tilbud til A (på de vilkår, der følger af C's mail af 4. august).

A's mail af 6. august er en accept, men da A's svar på grund af tillæg (standardvilkårene) ikke stemmer med B's tilbud, er A's svar at anse som et afslag i forbindelse med et nyt tilbud, jf. AFTL § 6, stk. 1 (Lærebogen s. 65 ff.).

Da A og B taler sammen i telefonen dagen efter, den 7. august, »gav [B] udtryk for, at han glædede sig til at få lavet taget dels på villaen, dels på carporten«. Dette udsagn må fortolkes som en (overensstemmende og rettidig) accept.

Konklusionen er derfor, at der for så vidt angår taget på villaen er indgået en aftale den 7. august, inklusive de af A fremsendte standardvilkår.

1.2. Kan A påberåbe sig standardvilkårenes punkt 3.1?

Det er ovenfor fastslået, at der er indgået en aftale mellem A og B den 7. august, og at standardvilkårene er en del af denne aftale.

Der er ikke skærpede *vedtagelseskrav* til standardvilkårenes punkt 3.1. Vilkårene er ikke omfattende, de fylder i alt ½ A4-side. Muligheden for at ændre tidspunktet for arbejdets udførelse gælder begge parter og indeholder alene mulighed for at rykke arbejdet 1 uge, og vilkåret er ikke byrdefuldt for B. Punkt 3.1 er dermed vedtaget som en del af parternes aftale.

Aftalen mellem A og B er en forbrugeraftale, jf. AFTL § 38 a, stk. 2. AFTL § 38 b fastslår, at har et vilkår ikke været genstand for individuel forhandling – hvilket er tilfældet i opgaven – skal vilkåret fortolkes på den måde, der er mest gunstig for forbrugeren. Dette forudsætter, at der er tvivl om forståelsen af vilkåret. Ifølge opgaveteksten er parterne ikke uenige om forståelsen af vilkåret. Der er derfor ikke grundlag for en drøftelse af en *fortolkning* af vilkåret, hverken efter AFTL § 38 b, uklarhedsreglen/koncipistreglen eller andre fortolkningsregler (Aftalefortolkning s. 4 f.).

Spørgsmålet er herefter, om punkt 3.1 kan *tilsidesættes*. Da aftalen mellem A og B er en forbrugeraftale, må vurderingen af, om vilkåret kan tilsidesættes, ske efter AFTL § 38 c og AFTL § 36.

Retten til at ændre tidspunktet for arbejdets udførelse tilkommer såvel A som B, og selv om dette gælder uanset årsag, har A en saglig grund, mens B ikke har anden begrundelse for at modsætte sig ændringen, end at det er »irriterende«. B lider i øvrigt ingen gene ved, at tidspunktet ændres. Derudover flyttes tidspunktet alene få dage, fra den 3.-4. september til den 7.-8. september.

Kriteriet i AFTL § 38 c om, at vilkåret skal være stridende mod hæderlig forretningsskik og bevirke en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser til skade for forbrugeren, er dermed ikke opfyldt (Lærebogen 227 ff.).

Kriterierne i AFTL § 36 om, at det skal være enten urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre vilkåret gældende, er heller ikke opfyldt (Lærebogen s. 210 ff.).

Konklusionen er derfor, at A er bundet af aftalen med B for så vidt angår lægning af tag på villaen, og at A er berettiget til at påberåbe sig standardvilkårenes punkt 3.1 og dermed berettiget til (med 2 ugers varsel) at ændre tidspunktet til den 7.-8. september.

2. Taget på carporten

Ved telefonsamtalen af 7. august mellem A og B indgås der mundtligt en aftale om lægning af tag på carporten. Aftalen er i strid med momslovgivningen, da arbejdet skal udføres sort (Lærebogen s. 240).

Spørgsmålet er, om A kan påberåbe sig DL 5-1-2. Overtrædelse af ufravigelige, offentligretlige regler, f.eks. moms- og skatteregler, medfører ikke nødvendigvis, at en aftale mellem to parter erklæres for ugyldig. Er en aftale af den nævnte karakter kun indgået, men ikke opfyldt, er udgangspunktet, at en kontraktspart ikke kan fastholde sin medkontrahent (Lærebogen s. 240 med note 260). Dette udgangspunkt må også gælde i denne situation, hvor det er den professionelle (A), der vil fragå aftalen. A er dermed ikke bundet af aftalen om lægning af tag på carporten. (B har præciseret, at han ikke ønsker arbejdet på carporten udført, hvis det ikke kan laves sort. Der skal derfor ikke tages stilling til, om A vil være bundet, hvis B i stedet måtte ønske arbejdet udført »hvidt«).

Da aftalerne om lægning af tag på henholdsvis villaen og på carporten indgås som to særskilte aftaler, kan A ikke blive frigjort fra aftalen om lægning af tag på villaen med henvisning til, at aftalen om lægning af tag på carporten er ugyldig i henhold til DL 5-1-2 (Lærebogen s. 242 midt).

»Lærebogen« er: *Lennart Lynge Andersen og Palle Bo Madsen: Aftaler og Mellemmænd*, 6. udgave, 2012.

»Aftalefortolkning« er: *Palle Bo Madsen: Kort indføring i Aftalefortolkning*, Aarhus 2012, Juridisk Institut.

Opgave nr. 2

Tirsdag den 1. december 2015 indfandt vinhandler Kalle Karlsen, Aarhus, sig hos bilforhandler Søren Sørensen, København. Karlsen havde set en annonce, som Sørensen havde indrykket i Jyllands-Posten søndag den 29. november vedrørende en ældre, rød Jaguar sportsvogn. Karlsen oplyste, at han havde brug for en »iøjnefaldende« bil, når han f.eks. kørte rundt til kunder og fremviste udvalgte årgangsvine eller kørte særlig gode kunder ud til vinsmagningsarrangementer mv. Karlsen prøvekørte Jaguaren, og Karlsen og Sørensen blev enige om, at Karlsen skulle købe bilen for 200.000 kr. Bilen skulle leveres »cf Karlsens forretningsadresse i Aarhus« tirsdag den 8. december. Sørensen oplyste, at han ville træffe aftale om transporten med Vagn Vognsen, som ejede det fragtfirma, som Sørensen sædvanligvis benyttede. Karlsen skulle betale købesummen senest mandag den 21. december.

Tirsdag den 8. december om morgenen indfandt Vognsen sig i Sørensens forretning. Sørensen og Vognsen hjalp hinanden med at køre sportsvognen op på ladet af Vognsens lastbil og fastgøre den, inden Vognsen satte kursen mod Aarhus. Vognsen nåede frem til Karlsens adresse omkring kl. 12.45. Karlsen var ikke til stede på sit kontor, da Vognsen ankom. Der sad et skilt på døren med følgende ordlyd: »Er til frokost. Kommer tilbage kl. 13.30«. Vognsen havde ikke tid til at vente på, at Karlsen kom, så Vognsen læssede sportsvognen af lastbilens lad og stillede bilen i Karlsens indkørsel. Vognsen smed bilnøglerne ind ad Karlsens brevsprække og forlod herefter stedet.

Klokken 13.15 var Karlsen endnu ikke kommet tilbage til kontoret, da den 11-årige Andreas Andersen kom forbi Karlsens indkørsel på vej hjem fra skole. Andreas fik straks øje på den parkerede Jaguar sportsvogn og gik ind i indkørslen for at se nærmere på den. Andreas sprang op og satte sig tungt til rette på bilens køler for at tage en selfie med sin mobiltelefon. Bilen fik en stor bule i køleren, som det kostede 12.000 kr. at udbedre.

Da Karlsen kom tilbage fra frokost, fandt han en brødebetyngt Andreas og Andreas' mor, Mette, som boede alene sammen med Andreas, og som var

eneindehaver af forældremyndigheden. Andreas havde ringet til Mette for at bede hende om at komme. Karlsen blev aldeles rasende, da Andreas og Mette fortalte, at Andreas var »kommet til« at lave en bule i Jaguaren. Jaguaren var ansvarsforsikret i forsikringsselskabet Safe med en selvrisiko på 5.000 kr.

I Andreas' og Mettes påhør ringede Karlsen straks til Sørensen med medhør på telefonen. Karlsen fortalte om bulen i bilen. Karlsen hævdede principalt, at han var berettiget til at hæve købet af bilen pga. bulen. Subsidiært forlangte Karlsen erstatning eller et forholdsmæssigt afslag af Sørensen. Sørensen hævdede heroverfor, at Karlsen var forpligtet til at betale købesummen på 200.000 kr. som aftalt den 21. december, og at Karlsen ikke havde krav på nogen form for økonomisk kompensation fra Sørensen i anledning af det skete.

Karlsen og Sørensen hævdede endvidere, at den af dem, der kom til at »hænge på skaden på bilen«, kunne rette et erstatningskrav mod Andreas og/eller Mette.

Hvorledes er parternes køberetlige samt forsikrings- og erstatningsretlige stilling? Der skal ikke tages stilling til parternes eventuelle erstatningskrav mod Vognsen i anledning af det passerede.

Løsningseksempel til opgave nr. 2

1. Forholdet mellem S og K

Der er tale om et *handelskøb*, jf. KBL § 4. S og K er »handlende« i § 4, stk. 2's forstand, idet S er bilforhandler, og K er vinhandler. Begge parter handler »i eller for deres bedrift«, da S indgår aftalen i forbindelse med driften af sin bilforhandlervirksomhed, og da K skal bruge bilen i forbindelse med driften af sin vinhandlervirksomhed (Lærebog i køberet s. 34 f.).

Der er tale om et *specieskøb*, da aftalen angår netop den pågældende Jaguar sportsvogn (Lærebog i køberet s. 31 ff.)

Den skade, som A forvolder på bilen, er »hændelig« i forholdet mellem K og S. Skaden er ikke forvoldt af hverken K eller S eller nogen, de hæfter for (Lærebog i køberet s. 59 og 67 f.). K hævder principalt, at han pga. bilen i bilen er berettiget til at hæve købet, dvs. berettiget til at undlade at betale købesummen til S. Subsidiært hævder K, at han kan kræve erstatning eller et forholdsmæssigt afslag af S. Om K har misligholdelsesbeføjelser over for S i anledning af det skete afhænger af, hvem af parterne, S eller K, der bærer risikoen for skaden på bilen.

Bilen er i henhold til aftalen solgt »cf Karlsens forretningsadresse i Aarhus«, jf. KBL § 63. Bilens bestemmelsessted er dermed K's forretningsadresse i Aarhus. Leveringsstedet i cf-køb fastlægges i overensstemmelse med KBL § 10, jf. § 63, stk. 2, dvs. at levering sker ved overgivelse til selvstændig fragtfører, som i dette tilfælde er V. Risikoen for salgsgenstandens hændelige undergang eller forringelse går over til K, da V får bilen læsset på lastbilen i København tirsdag den 8. december om morgenen, jf. § 63, stk. 2, jf. § 10, og § 17, stk. 1 (Lærebog i køberet s. 42, 44 f. og 60 ff.).

K bærer herefter risikoen for den hændelige skade på bilen og er ikke berettiget til at hæve købet eller udøve andre misligholdelsesbeføjelser over for S. K skal betale købesummen på 200.000 kr. på det aftalte tidspunkt (den 21. december).

2. Forholdet mellem K og A og/eller M

K hævder, at han – såfremt han kommer til at »hænge på skaden« – kan kræve erstatning af A og/eller M.

Bilen er efter det oplyste kun ansvarsforsikret. Ansvarsforsikringen dækker selvsagt ikke skaden på bilen.

A handler uagtsomt ved at springe op på bilens køler, og han er dermed erstatningsansvarlig over for K efter den almindelige culperegulering, jf. også EAL § 24a, 1. pkt. (Lærebog i erstatningsret s. 124 ff.). Uanset at A ikke er dækket af en ansvarsforsikring, er der pga. kravets forholdsvis beskedne størrelse ikke grundlag for at nedsætte K's erstatningskrav, jf. EAL § 24a, 2. pkt. (Lærebog i erstatningsret s. 131 ff.)

A's mor, M, er ikke culpaansvarlig. Hun har ikke tilsidesat sin tilsynspligt ved at lade sin 11-årige søn gå alene hjem fra skole. M hæfter som forældremyndighedsindehaver for det ansvar, der påhviler den hjemmeboende A, jf. § 1, stk. 1, i lov om hæftelse for børns erstatningsansvar (lov nr. 363 af 13. maj 2009). M's hæftelse er dog begrænset til 7.500 kr. af skaden, dvs. at M og A hæfter solidarisk over for K for de første 7.500 kr. af skaden (Lærebog i erstatningsret s. 140 ff.). I det

indbyrdes forhold mellem M og A fordeles tabet på de 7.500 kr. efter den almindelige regel i EAL § 25 (Lærebog i erstatningsret s. 141). Eftersom det ikke er oplyst, at M/A er dækket af en ansvarsforsikring, finder § 25, stk. 1, anvendelse (Lærebog i erstatningsret s. 433 ff.). A's ansvar hviler på culpa, mens M ifalder hæftelse over for K, selv om hun ikke har handlet culpøst. Som følge af »ansvarets beskaffenhed« findes tabet i det indbyrdes forhold at skulle bæres af A.

For de sidste 4.500 kr. af skaden hæfter A alene over for K.

»Lærebog i køberet« er: *Lars Hedegaard Kristensen m.fl.*: Lærebog i dansk og international køberet, 4. udgave (2011).

»Lærebog i erstatningsret« er: *Bo von Eyben og Helle Isager*: Lærebog i erstatningsret, 7. udgave (2011).